

I – MỞ ĐẦU BÀI HỌC

Vấn đề dân số và việc làm là mối quan tâm của nhiều quốc gia trên thế giới. Ở nước ta, chính sách dân số và giải quyết việc làm được coi là

chính sách xã hội cơ bản nhằm nâng cao chất lượng dân số, thúc đẩy sản xuất phát triển, khuyến khích làm giàu hợp pháp, tăng năng suất lao động xã hội.

Học xong bài này, học sinh cần :

– Nêu được tình hình dân số, việc làm ; mục tiêu, phương hướng cơ bản thực hiện chính sách dân số và giải quyết việc làm ở nước ta.

– Biết tham gia tuyên truyền chính sách dân số và giải quyết việc làm phù hợp với khả năng của bản thân.

– Biết đánh giá việc thực hiện chính sách dân số của gia đình, cộng đồng dân cư và việc thực hiện chính sách giải quyết việc làm ở địa phương phù hợp với lứa tuổi.

– Tin tưởng, ủng hộ chính sách dân số và giải quyết việc làm của Đảng và Nhà nước ta.

II – NỘI DUNG BÀI HỌC

1. Chính sách dân số

Một quốc gia muốn có quy mô, cơ cấu dân số và phân bố dân cư hợp lí để phát triển nhanh và bền vững thì phải có chính sách dân số đúng đắn. Đảng, Nhà nước ta coi chính sách dân số là một bộ phận quan trọng trong chiến lược phát triển đất nước, là một yếu tố cơ bản để nâng cao chất lượng cuộc sống của từng người, từng gia đình và toàn xã hội ; coi đầu tư cho công tác dân số là đầu tư cho phát triển bền vững, mang lại hiệu quả kinh tế – xã hội to lớn.

a) Tình hình dân số nước ta

Với vốn hiểu biết của mình, em có nhận xét gì về tình hình dân số nước ta hiện nay ?

Gần đây, tuy đã giảm được mức sinh, nhận thức về dân số – kế hoạch hoá gia đình của người dân được nâng lên, nhưng vấn đề dân số nước ta vẫn đang đứng trước những thách thức lớn : quy mô dân số lớn, tốc độ tăng còn nhanh ; kết quả giảm sinh chưa thật vững chắc,

chất lượng dân số thấp, mật độ dân số cao và phân bố chưa hợp lí. Đây là một trong những nguyên nhân cản trở tốc độ phát triển kinh tế - xã hội, gây khó khăn lớn trong việc nâng cao chất lượng cuộc sống, giải quyết việc làm và thu nhập, làm cạn kiệt tài nguyên, ô nhiễm môi trường.

b) Mục tiêu và phương hướng cơ bản để thực hiện chính sách dân số

Xuất phát từ yêu cầu phát triển đất nước, mục tiêu của chính sách dân số ở nước ta là : tiếp tục giảm tốc độ gia tăng dân số, sớm ổn định quy mô, cơ cấu dân số và phân bố dân cư hợp lí, nâng cao chất lượng dân số nhằm phát triển nguồn nhân lực cho đất nước.

Để nâng cao chất lượng dân số, phát triển nguồn nhân lực và phát triển kinh tế - xã hội, chúng ta cần tập trung vào những phương hướng cơ bản sau :

- *Tăng cường công tác lãnh đạo và quản lí, tổ chức tốt bộ máy làm công tác dân số từ Trung ương đến cơ sở, tăng cường sự phối hợp giữa các cấp, các ngành đối với công tác dân số.*

- *Làm tốt công tác thông tin, tuyên truyền, giáo dục với nội dung thích hợp, hình thức đa dạng nhằm phổ biến rộng rãi các chủ trương, biện pháp kế hoạch hoá gia đình.*

- *Nâng cao sự hiểu biết của người dân về vai trò của gia đình, bình đẳng giới, sức khoẻ sinh sản, nhằm góp phần nâng cao chất lượng dân số về thể chất, trí tuệ, tinh thần.*

- *Nhà nước đầu tư đúng mức, tranh thủ các nguồn lực trong và ngoài nước ; thực hiện xã hội hoá công tác dân số, tạo điều kiện thuận lợi để mọi gia đình, cá nhân tự nguyện, chủ động tham gia công tác dân số.*

Thực hiện có hiệu quả chính sách dân số theo những phương hướng cơ bản trên, nước ta sẽ không những sớm giảm được tốc độ tăng dân số mà còn nâng cao được chất lượng dân số.

2. Chính sách giải quyết việc làm

Giải quyết việc làm là một chính sách xã hội cơ bản, là yếu tố quyết định để phát huy nhân tố con người, ổn định và phát triển kinh tế, làm lành mạnh xã hội, đáp ứng nguyện vọng chính đáng và yêu cầu của nhân dân, khuyến khích làm giàu theo quy định của pháp luật.

a) Tình hình việc làm ở nước ta hiện nay

Em có nhận xét gì về tình hình việc làm ở nước ta hiện nay ?

Gần đây, Chính phủ đã ban hành những chính sách nhằm mở rộng sản xuất, dịch vụ, đa dạng hoá ngành nghề, thực hiện tốt kế hoạch và các chương trình kinh tế - xã hội, nên đã tạo ra được nhiều việc làm mới. Tuy vậy, *tình trạng thiếu việc làm ở nước ta vẫn là vấn đề rất bức xúc ở cả nông thôn và thành thị.*

b) Mục tiêu và phương hướng cơ bản của chính sách giải quyết việc làm

Trước tình hình trên, mục tiêu của chính sách giải quyết việc làm ở nước ta là gì ?

Xuất phát từ yêu cầu khách quan của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, mục tiêu của chính sách giải quyết việc làm ở nước ta là : tập trung sức giải quyết việc làm ở cả thành thị và nông thôn, phát triển nguồn nhân lực, mở rộng thị trường lao động, giảm tỉ lệ thất nghiệp và tăng tỉ lệ người lao động đã qua đào tạo nghề.

Để tạo nhiều việc làm mới với chất lượng ngày càng cao đáp ứng yêu cầu phát triển của đất nước, chúng ta cần thực hiện những phương hướng cơ bản sau :

- *Thúc đẩy phát triển sản xuất và dịch vụ.* Nhà nước khuyến khích các thành phần kinh tế, các nhà đầu tư trong và ngoài nước sản xuất, kinh doanh có hiệu quả nhằm tạo ra nhiều việc làm cho người lao động.

- *Khuyến khích làm giàu theo pháp luật, tự do hành nghề,* khôi phục và phát triển các ngành nghề truyền thống, đẩy mạnh phong trào lập nghiệp của thanh niên.

- *Đẩy mạnh xuất khẩu lao động,* đặc biệt là lao động đã qua đào tạo nghề, lao động nông nghiệp nhằm giải quyết yêu cầu trước mắt và lâu dài, tăng thu nhập cho người lao động.

- *Sử dụng có hiệu quả nguồn vốn* trong chương trình mục tiêu quốc gia để giải quyết việc làm, cải thiện điều kiện làm việc cho người lao động.

Là nước có tốc độ tăng dân số cao, đang trong quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá, nếu thực hiện tốt chính sách giải quyết việc làm,

nước ta sẽ sớm ổn định mọi mặt đời sống xã hội và thoát khỏi tình trạng nước nghèo, kém phát triển.

3. Trách nhiệm của công dân đối với chính sách dân số và giải quyết việc làm

Để thực hiện chính sách dân số và giải quyết việc làm, mọi công dân Việt Nam có trách nhiệm :

- Chấp hành chính sách dân số, pháp luật về dân số.
- Chấp hành chính sách giải quyết việc làm và pháp luật về lao động.
- Động viên người thân trong gia đình và những người khác cùng chấp hành, đồng thời đấu tranh chống những hành vi vi phạm chính sách dân số và giải quyết việc làm.
- Có ý chí vươn lên nắm bắt khoa học kỹ thuật tiên tiến, định hướng nghề nghiệp đúng đắn để tích cực, chủ động tìm việc làm, tăng thu nhập cho bản thân và gia đình, góp phần thúc đẩy sự phát triển chung của đất nước.

III – TƯ LIỆU THAM KHẢO

1. Pháp lệnh Dân số năm 2003 (Sửa đổi, bổ sung năm 2013)

Giải thích từ ngữ (theo Điều 3)

- *Quy mô dân số* là số người sống trong một quốc gia, khu vực, vùng địa lí kinh tế hoặc một đơn vị hành chính tại thời điểm nhất định.
- *Cơ cấu dân số* là tổng số dân được phân loại theo giới tính, độ tuổi, dân tộc, trình độ học vấn, nghề nghiệp, tình trạng hôn nhân và các đặc trưng khác.
- *Phân bố dân cư* là sự phân chia tổng số dân theo khu vực, vùng địa lí kinh tế hoặc một đơn vị hành chính.
- *Chất lượng dân số* là sự phản ánh các đặc trưng về thể chất, trí tuệ và tinh thần của toàn bộ dân số.

2. Bộ luật Lao động năm 2012

Điều 9. Việc làm, giải quyết việc làm

1. Việc làm là hoạt động lao động tạo ra thu nhập mà không bị pháp luật cấm.

2. Nhà nước, người sử dụng lao động và xã hội có trách nhiệm tham gia giải quyết việc làm, bảo đảm cho mọi người có khả năng lao động đều có cơ hội có việc làm.

IV – CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP

1. Nêu tình hình dân số ở nước ta và tác động của nó đối với mọi mặt của đời sống xã hội. Hãy tìm hiểu về mật độ dân số ở địa phương em và so sánh với mật độ dân số trung bình của cả nước.
2. Mục tiêu và phương hướng cơ bản của chính sách dân số ở nước ta ?
3. Em hãy giải thích và nêu lên thái độ của mình đối với những quan niệm sau : *Trời sinh voi, trời sinh cỏ ; Đông con hơn nhiều của ; Trọng nam khinh nữ.*
4. Nêu tình hình việc làm và mục tiêu của chính sách giải quyết việc làm ở nước ta. Hãy tìm hiểu và nhận xét tình hình việc làm ở địa phương em.
5. Trình bày phương hướng cơ bản nhằm giải quyết vấn đề việc làm ở nước ta hiện nay.
6. Em suy nghĩ như thế nào về trách nhiệm của mình đối với chính sách dân số và giải quyết việc làm ?